



gyűjtő: PONGRÁCZ ILHOS

gyűjtés ideje: 1977.

TART.: NÉPI MESTERSÉG (KOSÁRTONÁS)

2 lap, 1 rajz

Földrajzi mutató: GSAKÁNY

Szakmutató: XV, A,

PAPÍRIPARI VÁLLALAT



KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRŰZET

ATVEZETVE AZ EGYSÉGES LTK. 3685-OS TÉTELE ALÓL

3685.

III/4/36 I.



Pougrácz Vilmos

N É P I M E S T E R S É G

Csáky

Kosárfonás.

Falun azt szokták mondani, hogy a kosárfonás "ráérő emberek dolga". Valami igaz van benne mert amikor a füzlevél lehull és beérik, az őszi munkák zöme már befejeződött. Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a kosárfonáshoz ügyes kéz kell meg türelem és rátermettség, ebből következik, hogy ez keveseknek adatott meg mert Csákányban csak két kosárfonó van. Horváth János bagós, 64 éves tsz. nyugdíjas és Szlancsek Sándor 48 éves munkás. A velük folytatott beszélgetés nyomán készítem el a füzvessző kosarat.

A füzvessző augusztus közepén hullatja levelét de szeptember vége felé érik be. Előbb sárga majd enyhén piros színt ölt, akkor kell levágni mert rugalmas, fonásra alkalmas.

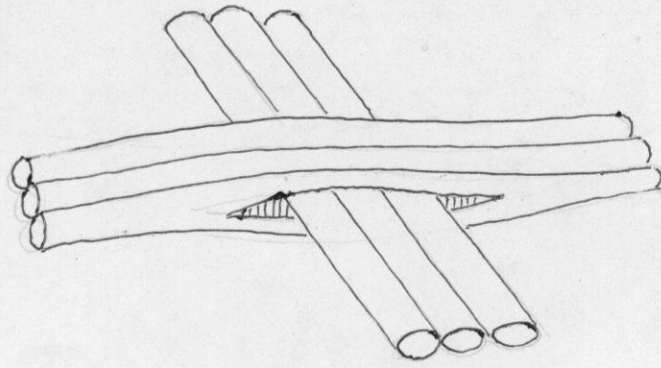
A kosárfonás a füzvessző válogatásával kezdődik. Külön rakják a vékony és vastag füzágakat, így munka közben nem kell válogatni, időt veszíteni. Az elkészítendő kosár nagyságától függően 6-8-10^{db.}ujjnyi vastag füzágat kell kiméretezni, ez képezi a kosár fenekét. Huszonnégy bordás kosárhoz hármat középen felnyilal /felhasít/ és a másik hármat a nyíláson át dugja. /1.sz./ Ez lesz a kosár fenekén a közép a "rózsa." Most a rózsát két füzággal mindkét oldalon szorosan lefoglalja, hogy fonás közben jobbra vagy balra hajlíthassa / 2.sz./ majd egy szál füzággal kezdi a fonást. A füzág vékonyabb végét a rózsa foglalatba tűzi majd addig fűzi amíg a végéhez érkezik. Itt úgy kell megoldani, hogy a füzág vége a kosár belső oldalán végződjék. Ha hosszabb el kell metszeni. Most egy másik füzág vastagabb végével kezd, -ezt is ferdén metszi, hogy belül ne akadozzon-és vékonyabb végével fogyaszt. Erre az ellenkező végű fonáskezdesre feltétlen vigyázni kell mert ellenkező esetben a kosár fenéke nem kerek hanem ovális lesz. Nyolc sor fonása után be kell helyezni

/ a fonásba erőltetve bedugni / a bordákat még pedig a rózsát képező ágak mellé kettőt-kettőt. / 3.sz./ Ebből a két belső lesz a borda, a két külső pedig az alsószegély fonásához szükséges. Amikor a fonással a rózsát képező ágak végéhez érnek, a két külső füzággal 3-2-1 bordaátfonással készül el a kosár alsó szegélye majd a bordákat 45 fokos szögben hajlitják. / 4.sz./ Most folytatódik a kosár oldalának a fonása, betartva a füzvessző vékony majd vastag végével való kezdést. Itt is fontos mert a felső szegély e nélkül csempe lesz /elfitorodik./

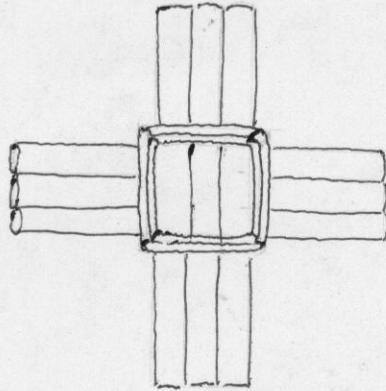
A kosár oldalának fonásakor a füzág végeit belül, ferdén metszik el. A megfelelő magasságot elérve a bordát képező füzág végeivel szintén 3-2-1 bordaátfonással elkészítik a felsőszegélyt. A szegélytől lefelé a 8-ik sorban két füzágot átdugnak, részarányosan meghajlitják, összefonják, a végeket a borda mellé betüzik. Így készül el a kosár füle de, hogy még erősebb legyen újra behuznak még két füzágot, szintén részarányosan meghajlitják, az előző fonatra ráfonják, végeit a kosár oldalfonatába bedolgozzák.

Hántolt /főzött / füzvesszőből gyümölcsös kosarat, kis kaccsos kosarat, papírtartó kosarat is fonnak. Nagyobb vízmelegítő kondérba berakják az összehajtott füzvesszőt és addig főzik, amíg főtt kukorica illatot áraszt. Ekkor a vizet leöntik róla és rossz keztyűvel, melegen lehuzzák a kérgét. Marad a szép fehér füzág. Kihülés után, munka kezdetekor langyos vízbe mártják. Munkamenet fenti leirással azonos.

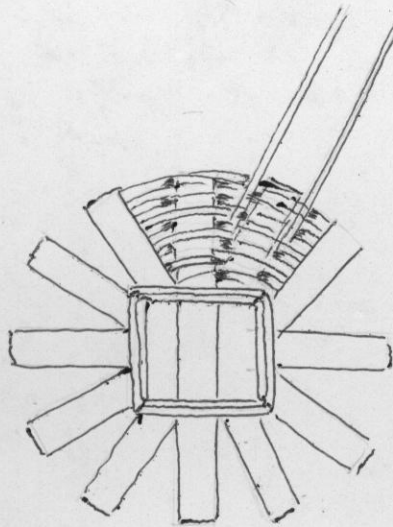
Gyűjtötte Pongrácz Vilmos nyugdíjas 1977 májusban



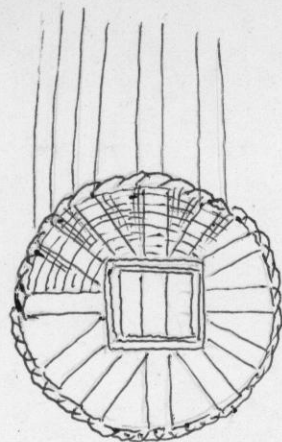
1.



2.



3.



4.